Р Е Ф Е Р А Т
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАУЧНА ОБЛАСТ ГРАЃАНСКО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО И ГРАЃАНСКО ПРОЦЕСНО ПРАВО НА ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1102-125/4 од 17.9.2026 година донесена на 296. седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 16.9.2026 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите звања за наставно-научна област граѓанско материјално право (5.05.00.01) и граѓанско процесно право (5.05.00.02) на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип во следниов состав:

- проф. д-р Игор Камбовски - претседател, редовен професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, наставно-научна област граѓанско право;
- проф. д-р Марија Амповска - член, редовен професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, наставно-научна област граѓанско материјално право;
- проф. д-р Татјана Зороска-Камиловска - член, редовен професор на Правен факултет „Јустинијан Први“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Штип, наставно-научна област граѓанско процесно право.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Слободен печат” и „Коха” на 15.8.2026 година и во предвидениот рок се пријави еден кандидат:

- д-р Милица Шутова, вонреден професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Кандидатката уредно, навремено и во целост ја има доставено соодветната документација.

Врз основа на приложената документација од кандидатите, чест ни е на Наставно-научниот совет на Правен факултет да му го поднесеме следниов

И З В Е Ш Т А Ј

Биографски податоци

Д-р Милица Шутова е родена на 29.1.1986 година во Скопје. Основно образование завршила во ОУ „Петар Мусев“ – Богданци, а средно образование завршила во УЦ Гимназија „Јосиф Јосифовски“ - Гевгелија, во учебната 2000/2004 година. Во 2008 година завршила прв циклус студии на редовни четиригодишни додипломски студии со просечен успех 9.05 на Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, отсек Правни студии (граѓанска група) и се стекнува со стручен назив дипломиран правник. Во јуни 2011 година завршила втор циклус на постдипломски (мастер) студии на Правен факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ – Скопје, на Правосудна насока (модул А-граѓанско право), со просечен успех 10, на тема „Класификации на правните дела во современото граѓанско право”, по што се стекнала со степен магистер по право (Master of Laws, LL.M.). Во 2016 година завршила трет циклус универзитетски студии по правни науки на Правен факултет „Јустинијан Први“, УКИМ – Скопје. Со одбраната на докторската дисертација со наслов „Правна заштита на

добро познати трговски марки во компаративното право" се стекнала со научен назив доктор на правни науки во областа на право на интелектуална сопственост (граѓанско право). Во 2011 година положила правосуден испит, а во 2014 година нотарски испит.

Своето работно искуство го започнала како демонстратор на Правен факултет „Јустинијан Први", УКИМ – Скопје, на Катедрата по граѓанско право, за период 2008/2009 година, па се до 2012 година. Во периодот од 15.2.2012 г. до 17.8.2012 г. е вработена како стручен соработник во Адвокатско друштво „Чакмакова адвокати" - Скопје. Во периодот од 2013 до 2016 година е избрана за асистент на Факултетот за правни науки во состав на „Првиот приватен универзитет – ФОН" како соработник од областа на граѓанското право. Во периодот од 2016 до септември 2017 г. е вработена како раководител на Одделение за инспекциски надзор од областа на трудот, социјалната политика, образование и културата, сектор за инспекциски надзор во Државната комисија за одлучување во втор степен од областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка. Во јуни 2017 година е избрана за доцент на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев" во Штип, во област граѓанско право и наследно право. Во февруари 2022 година е избрана за вонреден професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев" во Штип во област граѓанско право и наследно право. Ги предава предметите: Семејно право, Наследно право, Граѓанско процесно право, Граѓанско право-применета програма, Право на интелектуална сопственост (втор циклус). Учествувала во креирањето на студиските и наставните програми од прв, втор и трет циклус студии на Правен факултет.

Таа е автор на повеќе трудови од областа на граѓанското право. Нејзиниот придонес во науката е особено насочен кон граѓанската материја, со фокус на проблематиките, правата на децата во судските постапки vis a vis европската регулатива, правата од интелектуална сопственост, вршењето на родителските права по развод на брак, детето како странка во парничната постапка итн.

Во текот на својата академска кариера учествувала на повеќе научни конференции, стручни конференции, семинари, советувања, обуки во земјава и во странство, кои се детално наведени во прилог на биографијата.

Вонреден професор д-р Милица Шутова е член на програмски одбори на повеќе меѓународни научни конференции во земјава и во странство, а била член на Организацискиот одбор на Годишната меѓународна научна конференција на Правниот факултет при УГД.

Во изборниот период била ментор и член на комисија за одбрана на повеќе дипломски работи и магистерски трудови.

Во периодот од 2023 до 2026 година учествува во проектот „За консолидиран и поефикасен систем за бесплатна правна помош (БПП) во Северна Македонија", спроведен во рамките на заедничката програма на Европската Унија и Совет на Европа, „Хоризонтален инструмент за Западен Балкан и Турција", како раководител на Правната клиника за бесплатна правна помош на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев" во Штип. Исто така, активно учествува и како предавач на обуката: Обезбедување на бесплатна правна помош во Северна Македонија во организација на Програмската канцеларија на Совет на Европа во Скопје. Активно е вклучена како предавач

во Академијата за судии и јавни обвинители во Скопје. Учествувала во изработка на HELP курсот за „Семејно право и човекови права“ и како национален тутор, кој е дел од Програмата за почетна обука во Академијата и е задолжителен за сите слушатели (2023), во соработка помеѓу Секретаријатот на ХЕЛП програмата при Совет на Европа.

Законски (општи) услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање редовен професор.

1. ***Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус, за секој циклус посебно.*** Кандидатката завршила додипломски студии на Правниот факултет „Јустинијан Први”, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, со просечен успех 9,05, стекнувајќи се со назив дипломиран правник. Кандидатката завршила втор циклус студии (Правни студии, модул Граѓанско право) на Правен факултет „Јустинијан Први” во Скопје, со просечен успех 10, и се стекнала со назив магистер по право.

2. *Научен степен доктор на науки од научната област во која се избира.* Според доставена диплома за завршен трет циклус студии издадена од Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Правен факултет „Јустинијан Први“, вонреден професор д-р Милица Шутова завршила трет циклус универзитетски студии по правни науки – право на интелектуална сопственост. Универзитетските студии се од научната област граѓанско право, а темата на докторатот е од областа на граѓанското право со фокус на процесни аспекти на правната заштита.

3. *Избор во вонреден професор од научната област во која се избира.* Со Одлука бр.1102-39/11 од 18.2.2022 година кандидатката е избрана во наставно-научно звање вонреден професор на Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, во наставно-научните области граѓанско право и наследно право.

4. *Објавени најмалку шест научноистражувачки трудови во референтна научна публикација во последните пет години пред објавување на огласот за избор.* Кандидатката има објавено 9 труда од соодветната областа во референти меѓународни научни публикации и меѓународни научни списанија за изборниот период, и тоа:

Бр.	Автор/и	Списание/Зборник согласно со ЗВО
1.	**Ristov. A, Shutova, M**	Deseti međunarodni naučni skup Dani porodičnog prava, „Porodica u aktuelnom pravnom i društvenom kontekstu“, Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“, Mostar. ISSN 2303-6052 (Printed) (Членовите на Програмскиот комитет се од најмалку три држави) Индексирано во EBSCO
2.	**Sutova, M Vlaškovic, K**	XVIII International May Conference “The Present and Future of Service Law, Faculty of Law, Kragujevac, Serbia. ISBN 978-86-7623-112-6 (Членовите на Програмскиот комитет се од најмалку три држави)

3.	**Tusevska, B Sutova, M**	10-th International Scientific Conference Social Changes in the Global World. Faculty of Law, Stip. ISSN ISBN 978-608-244-998-2 (Членовите на Програмскиот комитет се од најмалку три држави)
4.	**Sutova, M Paunovic, K**	XIX International Scientific Conference "Legal regulation of services in national legislation and EU acquis", ISBN- 978-86-7623-121-8 Faculty of Law, Kragujevac, Serbia. (Членовите на Програмскиот комитет се од најмалку три држави)
5.	**Sutova, M Zembrzuski, T**	Balkan Social Science Review, 24 (24). ISSN 1857-8772 Индексирано во Scopus, Q2 rank во 2024, со фактор на влијание за 2023, SJR 0,25)
6.	**Sutova, M Paunovic, K**	XX International May Conference "Challenges and open issues of service law Faculty of Law, Kragujevac, Serbia. ISBN 978-86-7623-135-5 (Членовите на Програмскиот комитет се од најмалку три држави)
7.	**Ćorac, S Sutova, M**	10-th International Scientific Conference Ohrid School of Law 2024 Chalanges in the law in 21-st century, IURIDICA PRIMA, Institute for Legal – Economic Research and Education Indexed: EBSCO (Членовите на Програмскиот комитет се од најмалку три држави)
8.	**Sutova, M**	Paradigma: Časopis za teoriju i praksu socijalnog rada. Akademija za humani razvoj, Beograd. ISSN 2620-1550 (Членовите на Програмскиот комитет се од најмалку три држави)
9.	**Sutova, M Paunovic, K**	XXII International Scientific Conference Rule of Law in Times of Institutional Changes Faculty of Law, Kragujevac. (Членовите на Програмскиот комитет се од најмалку три држави)

5. ***Објавен рецензиран универзитетски учебник или монографија или практикум или збирка задачи од научната област за која се избира.***

Рецензирана монографија

- Милица Шутова (2026) „Правна заштита на трговски марки", издадена од ДПТУ „Студентски сервис" ДОО – Скопје.

6. Потврда за познавање на најмалку еден странски јазик.

- Кандидатката има доставено потврда за познавање на англиски јазик. Од нејзиното CV е прегледно дека има многу добро познавање и од хрватски и српски јазик.

7. ***Да има способност за изведувањето на високообразовна дејност.***

- Кандидатката учествува во изработка на елаборати на студиски програми на Правниот факултет, како и во креирање на предметни курикулуми од областа на граѓанското право. Учествува во изведување на наставата на прв, втор и трет циклус студии, се јавува како ментор на дипломски и магистерски теми. Кандидатката е член на комисии за изработка и одбрана на дипломски и магистерски трудови. Кандидатката има богата научноистражувачка и стручно- апликативна дејност.

Посебни услови за избор согласно со Правилник за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце _Делчев" – Штип:

1. Под менторство на кандидатот да се изработени дипломски или магистерски или докторски тези

Кандидатката за времетраењето на изборот во звање вонреден професор се јавува како ментор на дипломски и магистерски трудови и неколку пати била и член на комисија за одбрана на магистерски трудови на Правен факултет – УГД (Одлука бр.1103/122/3; Одлука бр.1103/107/1; Одлука бр.1103/111/1; Одлука бр.1103/92/1; Одлука бр.1103/90/1; Одлука бр.1103/131/3; Одлука бр.1103/124/1 и останати).

2. Да учествувал или раководел со научноистражувачки проекти

Учесник во проектот „За консолидиран и поефикасен систем за бесплатна правна помош (БПП) во Северна Македонија“, спроведен во рамките на заедничката програма на Европската Унија и Совет на Европа, „Хоризонтален инструмент за Западен Балкан и Турција“, како раководител на Правната клиника за бесплатна правна помош на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип (2023-2026) https://www.coe.int/mk/web/skopje/towards-a-consolidated-and-more-efficient-free-legal-aid-fla-system-in-north-macedonia;

Учесник во проектот „Иницијатива за административна социјална правда”, во организација на Институтот за човекови права финансиран од ЕУ (1.1.2025 до 31.12.2026) https://mail.ihr.org.mk/en/tekovni-proekti/inicijativa-za-administrativna-socijalna-pravda;

Учесник во проектот „Пилот иницијатива за формирање на мобилни тимови за бесплатна правна помош кои ќе даваат директна поддршка на граѓаните во просториите на УВМК Скопје, Битола и Штип“, активност меѓу Програмската канцеларија на Совет на Европа (во рамките на заедничката програма на ЕУ и Советот на Европа – Хоризонтален инструмент за Западен Балкан и Турција), Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Министерството за дигитална трансформација и Управата за водење на матични книги (2025-до денес);

Учесник во проектот „Legal Reform in the Western Balkans” (LRWB) во соработка со Работната група за Граѓанскиот законик на Северна Македонија, ГИЗ, Министерство за правда (2023);

Учесник во проектот „Концептот за одржлив развој низ призмата на правото и политиките“, Центар за анализа на право и политики, Правен факултет, УГД – Штип и Мишколц, Унгарија (2021-2023);

Член (претседател) на Организациски одбор на 10. Меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет“, Правен Факултет, УГД-Штип, 28-29 септември 2023 г.

Учесник во проектот „Гласот и учеството на жените и младите во креирање јавни политики и овозможувачка средина за граѓанско учество”, проект имплементиран од Женска граѓанска иницијатива „Антико“, во партнерство со организациите „Адрион“ и „Секогаш соживот“ со поддршка од Владата на Швајцарија преку Цивика мобилитас (учество како ментор, јуни 2026 - до денес).

3. Кандидатот да има придонес во оспособувањето на помлади наставници и соработници

Кандидатката се јавува како член на две рецензентски комисија за избор на асистент за наставно-научна област граѓанско на Правен факултет при УГД, кандидатката се јавува како рецензент на трудови од област граѓанско право за меѓународни публикации, кандидатката се јавува како организатор

на настани (панел дискусии и тркалезни маси) во кои вклучува и помлади наставници и соработници. Кандидатката во времетрањето на изборот во звање вонреден професор ја вклучува асистентката (од Катедрата по граѓанско право) во настава (држење на вежби), во дел од предметите што ги предава.

Кандидатката се јавува како ментор на дипломски и магистерски трудови на кандидати од областа на граѓанско право и член на комисии за одбрана на дипломски и магистерски трудови од областа на граѓанско право и сродни области.

4. Кандидатот да има остварено минимум поени кои се однесуваат на целокупната актива на лицето: (НО)=40; (НИ)=45; (САОР)=15 или вкупно 100 поени.

- Кандидатката ги има остварено следните поени (НО)=40; (НИ)=122; (САОР)=105 или вкупно 267 поени.

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Кандидатката ја започнува својата академска кариера како демонстратор на Правен факултет „Јустинијан Први“, УКИМ – Скопје, на Катедрата по граѓанско право, за период од 2008/2009 година, па се до 2012 година.

На 16 јуни 2017 година, со Одлука бр.1102/146/5 од 19.6.2017 година на Наставно-научниот совет на Правниот факултет е избрана во наставно-научно звање доцент на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, во област граѓанско право и наследно право. Во февруари 2022 година со Одлука бр.1102-39/11 од 18.2.2022 година на Наставно-научниот совет на Правниот факултет е избрана во наставно-научно звање вонреден професор на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип на истата област. На првиот циклус студии, таа е ангажирана на предметите: Семејно право, Наследно право, Граѓанско процесно право и Граѓанско право применета програма. На вториот циклус студии, таа е ангажирана на предметите: Парнично право, Семејно право и Право на интелектуална сопственост. На третиот циклус студии, таа е ангажирана на предметите: Граѓанско процесно право, Европско семејно право, Арбритражно право и Право на интелектуална сопственост.

Во однос на научната дејност на кандидатката, нејзиниот придонес е значаен во научноистражувачката дејност во полето на граѓанското право, со фокус на процесно-правните аспекти на правата на децата во судските постапки vis a vis европската регулатива, правата од интелектуална сопственост, вршењето на родителските права по развод на брак, детето како странка во парничната постапка итн.

Кандидатката има објавено бројни научни трудови во референтни меѓународни научни публикации, што ја потврдува релевантноста и квалитетот на нејзините истражувања. Покрај објавувањата, кандидатката активно учествува на меѓународни конференции и семинари, каде што ги презентира своите истражувања и придонесува кон глобалниот академски дијалог. Таа учествува и како рецензент на научни трудови на реномирани списанија и универзитетски изданија, што дополнително ја потврдува нејзината експертиза и признание во академската заедница. Кандидатката активно е вклучена и како предавач во Академијата за судии и јавни обвинители во Скопје. Учествувала во изработка на HELP курсот „Семејно право и човекови права“, кој е дел

од Програмата за почетна обука во Академијата и е задолжителен за сите слушатели (2023), во соработка помеѓу Секретаријатот на ХЕЛП програмата при Совет на Европа.

Кандидатката е ангажирана и во научноистражувачки проекти, вклучително и оние финансирани од Европската Унија. Нејзиниот придонес во овие проекти помага во развојот на правната наука и практиката на национално и меѓународно ниво.

Евалуација на трудови

1. Ristov, Angel and Sutova, Milica (2022) *The Civil Code and the reforms in Macedonian Family Law*. Zbornik radova deseti međunarodni naučni skup Dani porodičnog prava, 16. ISSN 2303-6052.

Истражувањето дава преглед на состојбата на македонското семејно право и на потребата од неговата нормативна реформа во рамките на Граѓанскиот законик. Авторите посочуваат дека Законот за семејството од 1992 година не ги следи во доволна мера промените во брачните и семејните односи, поради што предлагаат појасно уредување на вонбрачната заедница и воведување брачен договор за уредување на имотните односи меѓу партнерите. Значаен дел од трудот е посветен на правата на децата: се предлага поимот „родителско право“ да се замени со „родителска одговорност“, а мислењето на детето да се слушне и земе предвид при одлучување за прашања што го засегаат. Се нагласува и потребата од посебна правна заштита на семејниот дом, особено по развод, како и од појасни правила за вршење на родителските должности. Целта на предложените реформи е поголема правна сигурност и подобра заштита на интересите на сите членови на семејството, особено на децата.

2. Sutova, Milica and Vlaškovic, Ksenija., *European Court of Justice on the use of a previous trademark reputation in terms of infringement*. XVIII International May Conference «The Present and Future of Service Law» (2022).

Истражувањето дава преглед на правната заштита на трговските марки со углед и на судската практика во Европската Унија поврзана со неовластеното искористување на нивната репутација. Преку спорот за регистрацијата на знакот „Zara Tanzania Adventures“, авторите го разгледуваат прашањето дали употребата на сличен знак за поинакви услуги може да и наштети на репутацијата или на разликувачкиот карактер на претходната трговска марка „ZARA“. Во трудот се истакнува дека оценката треба да ги опфати сите релевантни околности, меѓу кои препознатливоста на трговската марка, времетраењето и обемот на нејзината употреба, како и можната поврзаност што потрошувачите би ја направиле меѓу двата знака. Авторите заклучуваат дека заштитата на трговска марка со углед може да се прошири и на различни стоки или услуги кога постои докажан ризик од нечесно искористување или нарушување на нејзината репутација.

3. Tusevska, Borka and Sutova, Milica (2023) *The importance of Industrial Property Rights in the business sector*. Social Changes in the Global World. ISSN ISBN 978-608-244-998-2.

Истражувањето дава преглед на улогата на правата од индустриска сопственост во основањето и развојот на компаниите, со осврт на нивната економска вредност и правна заштита. Авторите ги разгледуваат трговските

марки, патентите и индустрискиот дизајн како нематеријални средства што можат да ја зголемат препознатливоста и вредноста на компанијата, а во определени случаи да се користат и како влог во нејзиниот капитал. Врз основа на анкета спроведена меѓу 50 компании во Северна Македонија, трудот укажува дека дел од анкетираните компании го препознаваат значењето на овие права, но недовербата во нивната заштита го отежнува практичното користење. Авторите препорачуваат подобрување на правната рамка, поголема информираност и обуки за компаниите, со цел поефикасно остварување на правата од индустриска сопственост.

4. Sutova, Milica and Paunovic, Ksenija (2023) *The danger of misconception in the latest practice of the European Court of Justice.* Legal regulation of services in national legislation and EU acquis», ISBN-978-86-7623-121-8, Faculty of Law, Kragujevac, Serbia.

Истражувањето дава преглед на критериумите за утврдување на опасноста од забуна меѓу трговски марки, со посебен осврт на практиката на Европскот суд на правдата. Преку спорот меѓу колективната трговска марка „HALLOUMI“ и пријавениот знак „BBQLOUMI“, авторите разгледуваат како се оценуваат разликувачкиот карактер на претходната марка, сличноста на знаците и сличноста на производите или услугите. Во трудот се нагласува дека слабиот разликувачки карактер на една марка сам по себе не ја исклучува можноста потрошувачите да бидат доведени во забуна за потеклото на производите. Затоа, одлуката мора да се заснова на целосна оценка на сите релевантни околности, вклучувајќи го и вкупниот впечаток што знаците го остваат кај потрошувачите. Авторите заклучуваат дека овие критериуми се применуваат и при заштитата на колективните трговски марки.

5. Sutova, Milica and Zembrzuski, Tadeusz (2024) *Hearing a minor as an instrument of protecting the child's best interests in Polish and Macedonian procedural law*. Balkan Social Science Review, 24 (24). ISSN 1857-8772.

Трудот го анализира сослушувањето на малолетното дете како процесна гаранција за остварување на начелото на најдобар интерес на детето, преку споредба на решенијата во полското и македонското право. Авторите истакнуваат дека детето треба да има можност слободно да го изрази своето мислење во постапките што го засегаат, а тоа мислење да се оцени според неговата зрелост и околностите на случајот. Во трудот се разгледуваат правила согласно со правото во Полска за сослушување, во услови приспособени на детето и се укажува на недоволно разработените процесни гаранции во македонското законодавство, особено при одлучување со кој родител детето ќе остане да живее по развод. Авторите предлагаат појасно уредување на правото на детето да биде сослушано, соодветна стручна поддршка и постапка што ќе го заштити од дополнителен стрес. Целта е мислењето на детето да биде земено предвид при одлучувањето, во согласност со неговите најдобри интереси.

6. Sutova, Milica and Paunovic, Ksenija (2024) *Fundamental criteria for determining the risk of confusion regarding the product origin in trademark law*. XX International May Conference "Challenges and open issues of service law", 1 (20). pp. 191-206. ISSN ISBN: 978-86-7623-135-5.

Трудот систематски ги анализира критериумите за утврдување на опасноста од забуна во поглед на потеклото на производите и услугите,

како основен елемент на правната заштита на трговската марка. Поаѓајќи од практиката на Европскиот суд на правдата, авторите истакнуваат дека оценката мора да биде сеопфатна: да ги опфати визуелната, фонетската и поимовната сличност на знаците, сличноста на производите и услугите, разликувачкиот карактер на марката и начинот на кој релевантната јавност ги препознава знаците. Особено се нагласува меѓузависноста на овие критериуми, при што помал степен на сличност на знаците може да се надомести со поголем степен на сличност на производите, и обратно. Заклучокот е дека опасноста од забуна се утврдува според вкупниот впечаток што го создаваат марките и можноста јавноста погрешно да поверува дека означените производи потекнуваат од ист или од економски поврзани субјекти.

7. Ćorac, Sanda and Sutova, Milica (2024) *Free legal aid-comparative framework of the Republic of North Macedonia and Serbia*,10-th International Scientific Conference Ohrid School of Law 2024 Chalanges in the law in 21-st century.

Трудот спроведува компаративно-нормативна анализа на бесплатната правна помош во Северна Македонија и Србија, разгледувајќи ја како инструмент за остварување на правото на пристап до правда и на правично судење. Авторите ги споредуваат законските услови за користење на помошта, нејзините облици и даватели, со посебно внимание на лицата кои поради материјалната состојба или припадноста на ранлива група не можат самостојно да обезбедат правна заштита. Во трудот се посочува дека српското парнично законодавство предвидува ослободување од трошоци и бесплатен адвокат под определени услови, додека во Северна Македонија бесплатната правна помош е уредена со посебен закон. Авторите предлагаат овие прашања дополнително да се уредат и во македонското процесно законодавство. Нивниот заклучок е дека еднаквиот пристап до правда бара систем на правна помош што функционира ефективно во практиката, а не само како формално признато право.

8. Sutova, Milica (2025) *Practical challenges in applying Article 12 of the Convention on the Rights of the Child in judicial proceedings in North Macedonia*. Paradigma: Časopis za teoriju i praksu socijalnog rada. pp. 69-91. ISSN 2620-1550.

Трудот ги анализира нормативните и практичните предизвици во примената на член 12 од Конвенцијата за правата на детето во семејните судски постапки во Северна Македонија, особено при развод. Врз основа на анализа на домашното законодавство, споредбени правни решенија и илустративен преглед на 30 судски одлуки, авторката утврдува дека правото на детето да биде слушнато не е доволно разработено во семејното и процесното законодавство. Во практиката, мислењето на детето најчесто се пренесува преку Центарот за социјална работа, без секогаш да биде јасно како судот ја оценил неговата способност да изрази став и какво значење му дал на тој став при одлучувањето. Авторката предлага усогласени законски измени што ќе обезбедат индивидуална процена на способноста на детето, можност за непосредно сослушување во услови приспособени на неговите потреби, независно застапување при судир на интереси и образложение за начинот на кој неговото мислење влијаело врз одлуката.

9. Sutova, Milica and Paunovic, Ksenija (2026) *Social risks of artificial intelligence application and its regulation in European Union Law*, International Scientific Conference Rule of Law in Times of Institutional Changes, Faculty of Law, Kragujevac.

Трудот ги анализира општествените ризици од примената на вештачката интелигенција и правниот одговор на Европската Унија на тие ризици. Авторите ги анализираат ризиците од дискриминаторско постапување при автоматизираното донесување одлуки и од манипулативната употреба на содржини генерирани со вештачка интелигенција, како и можните повреди на правото на приватност и ризиците по здравјето и безбедноста. Посебно внимание е посветено на Регулативата (ЕУ) 2024/1689 на Европскиот парламент и на Советот за утврдување усогласени правила за вештачката интелигенција, позната како Акт за вештачка интелигенција. Се анализира нејзиниот пристап заснован на степенот на ризик, кој опфаќа забрана на определени практики, посебни барања за високоризичните системи и обврски за транспарентност. Авторите го нагласуваат значењето на квалитетот на податоците, човечкиот надзор и мерките за спречување штета. Тие заклучуваат дека Регулативата поставува основа за контрола на ризиците, додека прашањата за правниот статус на вештачката интелигенција и заштитата на резултатите создадени со неа бараат натамошна правна разработка.

Учество на меѓународни и национални конференции, семинари, школи и панел дискусии за изборниот период (2022-2026)

1. Sutova, Milica (2026) *Application of European Standards in Civil Proceedings for Establishing Children's Rights in the Macedonian Legal System*, Law for the new era: Normative Challenges in the 21st Century, 14-15 May 2026, Nis, Serbia.
2. Sutova, Milica (2026) *Participation of Foreign Nationals in Civil Proceedings: Legal Frameworks and Practical Experiences in Selected Legal Systems*, "Foreigner Before the Court" Polish–German Legal Forum and International Scientific Conference, 12-14 May, Zielona Góra, Poland.
3. Milica Shutova (2026), „*Legal Clinics as an Innovative Model of Clinical Legal Education: Challenges and Future Perspectives*", OHRID SCHOOL OF NATURAL LAW 10th Editon Strengthening Access to Justice through Free Legal Aid: A Regional Capacity-Building Initiative, Ohrid, North Macedonia.
4. Милица Шутова (2026), *Како да се зголеми правната сигурност во граѓанско правните односи: За потребата од реформи во Граѓанското право*, 12. Меѓународна конференција, Охридска школа на правото на тема „Правото во ерата на вештачката интелигенција и глобалните трансформации", 7-10 мај.
5. Милица Шутова (2026), Национална конференција на тема „Промените во семејството и потребата од реформи во семејното законодавство", *Зошто се потребни реформи во заштитата на правото на детето?*, 16 април, Хотел „Континентал" - Скопје.
6. Милица Шутова, учество на форум: *Зошто правата на интелектуална сопственост сега се поважни од кога било*? Во организација на Американската стопанска комора во Република Северна Македонија и Асоцијацијата на е-трговија во РС Македонија (учество во Работна група на тема „Правна рамка за интелектуална сопственост: Актуелни решенија и можности за подобрување"), Едукативен центар „Халкбанк", 25 април 2025 година.
7. Sutova, Milica (2024) *Mediation in Family Disputes*, Colloque International Dialogues théologiques et juridiques, 26-28 November 2024, Montauban, France.
8. Sutova, Milica (2024) *Застапување извршног поступка због застарелости по новим изменама закон о облигациним односима и закон о извршењу –*

решавање вишедеценијских проблема или стварање нових?, International Scientific Conference: Legal Principles in Contemporary Law, 19-20 Apr 2024, Nis, Republic of Serbia.

9. Милица Шутова, „*Правна сигурност на правата на детето во граѓанско-судските постапки*", Меѓународната научна конференција „Тиквешки правнички денови", Јуридика Прима, 15-17 октомври 2023 година.

10. Sutova, Milica (2023), научна конференција на Правен факултет УГД, *Children's right to a healthy environment*, Faculty of Law, Goce Delcev University, Stip, North Macedonia.

11. Милица Шутова, „*Заштита на интелектуалната сопственост во дигиталната ера*", Одбележување на светски ден на интелектуална сопственост (панел-дискусија), 24 април 2023 година, Европска куќа - Струмица заедно со Правен факултет - Штип.

12. Шутова, Милица; Панева, Ана, научна конференција на Правен факултет на УГД, *Улогата на парничната постапка во ефектуирањето на концептот одржлив развој*, Одржливиот развој во правото и во политиките: патоказ за достигнување на целите на одржлив развој на Обединетите нации, 6 јуни 2023, Штип.

13. Sutova, Milica (2023) *Expertise as evidence in civil procedure*, International Scientific Conference Law and Social Values, 21 Apr 2023, Niš.

14. Sutova, Milica (2023) ***Criteria for determining well-known trademarks and their application in court proceedings in case of infringement***, 9-th International Scientific Conference Ohrid School of law - 2023 „Redefinition of the Role and the Meaning of the Law".

15. Borka Tushevska Gavrilovikj, Milica Shutova, ,,*The importance of digitalization of public procurement procedures in Europe and the Republic of North Macedonia*", International research conference, Government Challenges for digital public services in the EU, Faculty of Law and Administration, Jagiellonian University, 17-18 May, 2023 Krakow (Poland).

16. Милица Шутова, „Бесплатна правна помош - Средство за пристап до правда", 10. Меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет", Правен факултет, УГД-Штип, 28-29 септември 2023, секција поддржана од Совет на Европа и Правната клиника на Правен факултет УГД.

17. Sutova, Milica (2022) *Property legal disputes of former spouses*, Ninth International Scientific Conference "Social changes in the global world", 1-2 Sept 2022, Stip.

18. Sutova, Milica and Paneva, Ana (2022) *Litigation proceedings for resolving family disputes during the state of emergency*, Systemic Agency in Extraordinary Situations: Experiences and Challenges, 20 April 2022, Nis, Serbia.

Научноистражувачки проекти за периодот од 2022 до 2026 г.

Учесник во проектот „За консолидиран и поефикасен систем за бесплатна правна помош (БПП) во Северна Македонија", спроведен во рамките на заедничката програма на Европската Унија и Совет на Европа, „Хоризонтален инструмент за Западен Балкан и Турција", како раководител на Правната клиника за бесплатна правна помош на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев" во Штип (2023-2026) https://www.coe.int/mk/web/skopje/towards-a-consolidated-and-more-efficient-free-legal-aid-fla-system-in-north-macedonia.

Учесник во проектот „Legal Reform in the Western Balkans" (LRWB) во соработка со работната група за Граѓанскиот законик на Северна Македонија, ГИЗ, Министерство за правда (2023).

Учесник во проектот „Концептот за одржлив развој низ призмата на правото и политиките", Центар за анализа на право и политики, Правен факултет, УГД – Штип и Мишколц, Унгарија (2021-2023).

Учесник во проектот „Иницијатива за административна социјална правда», во организација на Институтот за човекови права финансиран од ЕУ (1.1.2025 до 31.12.2026) https://mail.ihr.org.mk/en/tekovni-proekti/inicijativa-za-administrativna-socijalna-pravda.

Дел од раководниот тим на 10. Меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет", Правен факултет, УГД-Штип, 28-29 септември 2023.

Учесник во проектот „Пилот иницијатива за формирање на мобилни тимови за бесплатна правна помош кои ќе даваат директна поддршка на граѓаните во просториите на УВМК Скопје, Битола и Штип", активност меѓу Програмската канцеларија на Совет на Европа (во рамките на заедничката програма на ЕУ и Советот на Европа – Хоризонтален инструмент за Западен Балкан и Турција), Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Министерството за дигитална трансформација и Управата за водење на матични книги (2025-до денес).

2018 - 2022 година - Мрежа Жан Моне „*МАПС, Системи на политики за миграција и азил. Слабости, недостатоци и предлози за реформи*", Милица Шутова и други.

Учесник во проектот како обучувач „Справување со врсничко насилство и сајбер-насилство", Министерство за образование и наука, Република Северна Македонија (Биро за развој на образование), (2022-2023).

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Кандидатката има обемна и разновидна активност во стручно-апликативната и организациско-развојната дејност, што ја потврдува нејзината посветеност и значаен придонес во академската заедница. Во делот на изработка на учебници, кандидатката е автор на значајно дело кое се користи во Северна Македонија.

Кандидатката има издадено и поглавје од книга

Sutova, Milica (2026) Заштита на правата на децата и концептот за одржлив развој. Во: Правно-политички размислувања за достигнување на целите за одржлив развој на Организацијата на Обединетите нации. 2-ри Август, Штип, Штип, pp. 41-56. ISBN 978-9989-947-06-3.

Покрај издавањето на учебни помагала, кандидатката има активно учество во стручни проекти, вклучувајќи неколку значајни проекти од национален и меѓународен карактер.

Во однос на организациско-развојната дејност, кандидатката е активен член на повеќе факултетски и универзитетски комисии и тела. Нејзиниот ангажман вклучува член на Комисија за самоевалуација на Правниот факултет, член на Рецензентска комисија за избор на асистент во областа на граѓанско право на Правниот факултет во Штип, член на комисии за упис на втор и трет циклус на студии, член на Изборна комисија за спроведување на тајно гласање за избор на ректор на УГД, член на Комисија за Ораторска вечер на Правен

факултет, член на Комисија за избор на членови на Факултетското собрание и член на Комисија за избор на декан на Правен факултет.

Со овие активности, кандидатката демонстрира постојан ангажман и влијание во развојот и унапредувањето на академските и стручни стандарди во рамките на нејзината институција и пошироко.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Согласно со Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев" во Штип по детално разгледување на комплетната доставената документација пропишана во Конкурсот, Рецензентската комисија констатира дека **вонреден професор д-р Милица Шутова ги исполнува општите и посебните услови** кои се земаат предвид при избор на лице во звање редовен професор.

Врз основа на анализата и оценката на вкупната наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна и организациско-развојна дејност на кандидатката д-р Милица Шутова може да се заклучи дека има континуиран развој во научноистражувачката работа и во сите наведени дејности таа постигнала мошне значајни резултати.

Кандидатката има остварено вкупно 267 поени (НО)=40; (НИ)=122; (САОР)=105.

Врз основа на горенаведеното и врз основа на личното познавање на кандидатката, членовите на Комисијата се цврсто уверени дека се работи за многу солиден академски работник, со постојана афирмација во професионалната научна кариера на домашно и меѓународно ниво.

Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев" во Штип **да ја избере вонреден професор д-р Милица Шутова во наставно-научно звање редовен професор за наставно-научна област граѓанско материјално право и граѓанско процесно право**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Игор Камбовски, редовен професор, претседател, с.р.
Проф. д-р Марија Амповска, редовен професор, член, с.р.
Проф. д-р Татјана Зороска-Камиловска, редовен професор член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	Вкупно
1.	**Избор во звање вонреден професор**	**1**	**40**			40
	ВКУПНО					**40**
Р. бр.	**Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности**	**Поени**				
		Во земјава		**Во странство**		
		број	**поени**	**број**	**поени**	Вкупно
1.	Научен труд објавен во списание со импакт-фактор (прв автор). Труд под реден број 5			1	15	15
2.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор). Труд под реден број 8			1	9	9
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир Трудови под реден број 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9			7	3	21
4.	Пленарно предавање на научен собир, музички настап на официјален концерт, учество на ликовна изложба (р.б. 5 од учество на конференции)	1	3			3
5.	Секциско предавање на научен собир, музички настап на официјален концерт (р.б.6 од учество а конференции)	1	2			2
6.	Одржано предавање по покана од научна институција (р.б.3 од учество на меѓународни конференции)			1	3	3
7.	Учество на научен собир со реферат (постер/усно), концерт во земјата и во странство - Во земјава (р.б.11) - Во странство (р.б. 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18)	1	1,5	14	2	28
8.	Раководител на работен научен проект (р.б.5 од листа на проекти)			1	6	6
9.	Учесник во научен проект (максимум во три проекти) (р.б. 1, 3 и 7 од учество на проекти)			3	3	9
10.	Уредник на Зборник на трудови од научен собир („Општествени промени во глобалниот свет”)			2	2	4
11.	Член на уредувачки одбор на научно списание (СЦИ/ЦА/останати) - „Општествени промени во глобалниот свет” - „Охридска школа на правото”			2	1	2
12.	Член на организациски или научен одбор на научен собир, Фестивал - „Општествени промени во глобалниот свет” (2022-2023)			2	1	2
13.	Награди-признанија за научни/уметнички постигнувања, сценско музички награди - Труд објавен во BSSR под број 5 од трудови	1	5			5
14.	Рецензент на научен труд, останати			13	1	13
	ВКУПНО					**122**

Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	Вкупно
1.	Поглавје од книга	1	4			4
2.	Стручна монографија: (р.б.5)	1	8			8
3.	Учесник во научен проект (максимум во три проекти) (р.б.2, 4,6,8)			3	8	24
4.	Учество во изработка на елаборати за акредитација на студиски програми на втор и трет циклус студии на Правен факултет (р.б.7)	2	4			4
5.	Раководител на катедра/оддел/центар (раководител на правна клиника)	1	3			3
6.	Член на универзитетски тела (Комисија за самоевалуација и Комисија за спроведување на попис на УГД)	2	5			10
7.	Член на факултетски орган, комисија	26	2			52
	ВКУПНО					105
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					267